A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2016. szeptember 15.*

„Előzetes döntéshozatal — Állami támogatások — Hosszú lejáratú villamosenergia-értékesítési szerződések — Önkéntes felbontás esetén nyújtott kompenzációk — Valamely állami támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségét megállapító bizottsági határozat — Támogatás jogszerűségének a nemzeti bíróság általi vizsgálata — Az átállási költségek éves kiigazítása — Valamely vállalatcsoporthoz tartozó energiatermelő tagsága figyelembevételének időpontja”

A C-574/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) a Bírósághoz 2014. december 11-én érkezett, 2014. október 8-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S. A.**

és

a **Prezes Urzędu Regulacji Energetyki** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: J. L. da Cruz Vilaça tanácselnök, A. Tizzano, a Bíróság elnökhelyettese (előadó), F. Biltgen, A. Borg Barthet és E. Levits bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: M. Aleksejev tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2016. január 27-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S. A. képviseletében A. Jodkowski adwokat,

– a Prezes Urzędu Regulacji Energetyki képviseletében Z. Muras és A. Walkiewicz, meghatalmazotti minőségben,

– a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, M. Rzotkiewicz és E. Gromnicka, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében K. Herrmann, P. Němečková és R. Sauer, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

a főtanácsnok indítványának a 2016. április 14-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

## Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 107. cikknek és az EUSZ 4.cikk (3) bekezdésének a Lengyelország által a hosszú lejáratú áram- és villamosenergia-értékesítési szerződések keretében nyújtott állami támogatásról, valamint a hosszú lejáratú áram- és villamosenergia-értékesítési szerződések önkéntes felbontásának kompenzálása címén Lengyelország által tervezett állami támogatásról szóló, 2007. szeptember 25-i 2009/287/EK bizottsági határozattal (HL 2009. L 83., 1. o.) összefüggésben történő értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S. A. (a továbbiakban: PGE) és a Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (az energiaszabályozási hivatal [Lengyelország] elnöke, a továbbiakban: az URE elnöke) között a kompenzáció – amelyre a PGE úgynevezett „átállási” költségek címén jogosult – 2009. évre vonatkozó éves kiigazítási összegének meghatározása tárgyában folyamatban levő jogvitában terjesztették elő.

## Jogi háttér

### *Az uniós jog*

#### Az átállási költségekkel kapcsolatos állami támogatások elemzésének módszertanáról szóló közlemény

3 A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet (HL 1997. L 27., 20. o; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 3. o.) azzal a céllal fogadták el, hogy a villamos energia terén versenypiacot biztosítsanak. Néhány tagállam ezen irányelv átültetése során állami támogatásokkal segítette a villamosenergia-ágazatban tevékenykedő nemzeti vállalkozásokat.

4 Ezzel összefüggésben 2001. július 26-án az Európai Bizottság elfogadta az átállási költségekkel kapcsolatos állami támogatások elemzésének módszertanáról szóló közleményt (a továbbiakban: az átállási költségek módszertana).

5 Az átállási költségek módszertana 2. pontja hatodik bekezdésének megfelelően ennek célja azon módszer pontosítása, amelyet a Bizottság kíván elfogadni az EUSZ állami támogatásokra vonatkozó szabályai alkalmazása során azon támogatási intézkedések esetén, amelyek az európai villamosenergia-ágazatnak a 96/92/EK irányelv által megállapított, verseny előtti megnyitása következtében be nem tartható kötelezettségvállalások és garanciák költségeinek ellensúlyozására irányulnak.

6 E módszertan 3. pontja kimondja, hogy az „átállási költségek” fogalma azokra a kötelezettségvállalásokra és üzemeltetési garanciákra vonatkozik, amelyek a gyakorlatban eltérő formát ölthetnek, és többek között a hosszú lejáratú vételi szerződések, feltételezett vagy precízen

megnevezett értékesítési garanciák mellett megvalósított beruházások, valamint a normális működési területen kívüli beruházások. Különösen az említett módszertan 3.3 pontja írja elő, hogy a Bizottság által elismerhető átállási költségek támogathatóvá minősítése érdekében:

„Fennáll annak a veszélye, hogy a 96/92/EK irányelv rendelkezéseinek következtében a kötelezettségvállalásokat vagy üzemeltetési garanciákat nem tartják be. Tehát akkor minősülhetnek a kötelezettségvállalások vagy garanciák átállási költségnek, ha a 96/92/EK irányelv hatásai következtében gazdaságtalanná válnak, és jelentősen befolyásolják az érintett vállalkozás versenyképességét. A vállalkozásnak egyebek között könyvelési tételekkel (például rendelkezések) kell kimutatnia a kötelezettségvállalás vagy garancia várható hatását.

Amennyiben a szóban forgó kötelezettségvállalás vagy garancia következtében – és támogatás vagy átmeneti intézkedések hiányában – veszélyben forog a vállalkozás életképessége, a kötelezettségvállalás vagy a garancia megfelel a megelőző bekezdésben megállapított feltételeknek.

Az ilyen kötelezettségvállalások vagy garanciák hatását az érintett vállalkozások versenyképességére vagy életképességére összevontan kell megvizsgálni. Ahhoz, hogy egy kötelezettségvállalás vagy garancia átállási költségnek minősüljön, szükséges, hogy ok-okozati összefüggés legyen megállapítható a 96/92 irányelv hatálybalépése és aközött, hogy az érintett vállalkozás nehezen tudja betartani vagy biztosítani az ilyen kötelezettségvállalásokat vagy garanciákat. Az ilyen okozati összefüggés megállapítása során a Bizottság figyelembe veszi az érintett vállalkozást sújtó villamosenergia-árcsökkenést vagy a piaci részesedés elvesztését. Nem minősülnek átállási költségnek azok a kötelezettségvállalások vagy garanciák, amelyeket az irányelv hatálybalépésétől függetlenül nem lehet betartani.”

7 Az átállási költségek módszertana 4. pontjának ötödik bekezdése alatt szereplő 4.2, 4.3 és 4.5 pontok értelmében:

„4.2 A támogatás kifizetésére irányuló rendelkezésekben figyelembe kell venni a verseny későbbi fejleményeit. E fejleményt mennyiségileg kifejezhető tényezőkkel lehet mérni (árak, piaci részesedések, a tagállam által jelzett egyéb releváns tényezők). Mivel a versenyfeltételek változása közvetlenül kihat a támogatható átállási költségek összegére, a kifizetett támogatás összege szükségszerűen függ a verseny valós alakulásától, és az idővel kifizetett támogatás kiszámítása során figyelembe kell venni az érintett tényezők változását, hogy fel lehessen mérni az elért verseny mértékét.

4.3 A tagállamnak éves beszámolót kell küldenie a Bizottságnak, amelyben leírja a villamosenergia-piacán fennálló versenyhelyzet alakulását, és többek között jelzi a releváns, mennyiségileg meghatározható tényezők megfigyelt változásait. Az éves beszámolóban részletesen le kell írni, hogy hogyan számították ki a megfelelő évre figyelembe vett átállási költségeket, és fel kell tüntetni a kifizetett támogatás összegeit.

[...]

4.5 Előre meg kell határozni az egy vállalkozásnak az átállási költségek ellensúlyozására kifizethető támogatás maximális összegét. Ennek során figyelembe kell venni a vállalkozás termelékenységében elérhető javulást.

Szintén egyértelműen meg kell határozni előre az átállási költségek ellensúlyozására nyújtott támogatás kiszámításának és finanszírozásának részletes szabályait és a támogatás nyújtásának maximális időtartamát. A támogatásról szóló értesítésben le kell írni, hogy az átállási költségek kiszámításánál hogyan kell figyelembe venni a 4.2 pontban említett különböző tényezők változásait.”

A 2009/287 határozat

8 A lengyel villamosenergia-hálózat állami szolgáltatója, a Polskie Sieci Elektroenergetyczne S. A. (a továbbiakban: PSE) és az érintett ágazatban tevékenykedő számos társaság között megkötött hosszú lejáratú villamosenergia-értékesítési szerződésekre vonatkozó 2009/287 határozat 1. cikke a következőt mondja ki:

„1. A [PSE] és az [Ustawa o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (a hosszú lejáratú villamosenergia-értékesítési szerződések határidő előtti felbontása következtében a termelőknél fellépő költségek fedezetéről szóló), 2007. június 29-i törvény (Dz. U. 2007., 130. szám, 905 alszám, a továbbiakban: KDT-törvény)] 1. mellékletében felsorolt társaságok között megkötött hosszú lejáratú villamosenergia-értékesítési szerződések Lengyelország Európai Unióba történő belépése napjától az [EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése] alapján állami támogatást képeznek a villamosenergia-termelők számára.

2. Az (1) bekezdésben foglalt állami támogatás jogellenes és a [belső] piaccal össze nem egyeztethető.”

9 E határozat 4. cikke így rendelkezik:

„1. A [KDT] törvényben előírt kompenzációk az [EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése] értelmében a törvény 2. számú mellékletében felsorolt termelők számára nyújtott állami támogatások.

2. Az (1) bekezdésben rögzített állami támogatás összeegyeztethető az átállási költségek metodológiájában jelzett [belső] piac elveivel.

3. A [KDT] törvényben előírt kompenzáció maximális összege az az összeg, amely fennmarad a hosszú lejáratú szerződések kereteiben képzett eszközök útján szerzett teljes jövedelem és a beruházás költségei fedezetére elérhető összeg levonása után.”

*A lengyel jog*

10 A 90-es években a lengyel villamosenergia-infrastruktúra korszerűsítése jelentős beruházásokat igényelt. Mivel a nemzeti termelők pénzügyi helyzete nem tette lehetővé az ilyen beruházásokat, ezek a termelők hosszú lejáratú villamosenergia-értékesítési szerződéseket (a továbbiakban: HLSZ) kötöttek a PSE-vel.

11 E szerződések értelmében az érintett villamosenergia-termelők kötelezettséget vállaltak új termelési kapacitások létrehozására, a berendezések korszerűsítésére, továbbá az adott berendezéseken előállított villamosenergiából meghatározott, minimális mennyiség szállítására a PSE számára. A PSE a maga részéről kötelezettséget vállalt legalább ennek a szerződés szerinti minimális villamosenergia-mennyiségnek a megvételére a költségek ügyfélre történő áthárításának elvén alapuló árért.

12 A 96/92 irányelv hatálybalépését követően a KDT-törvény lehetőséget teremtett az 1. mellékletében megnevezett társaságok számára a PSE-vel kötött HLSZ-ek felmondására.

13 Különösen a KDT-törvény állapította meg az általa előírt feltételeknek megfelelően az említett szerződéseket saját elhatározásukból felmondott termelők részére az átállási költségek kompenzációjához való jogot. Ezen villamosenergia-termelők, akik a HLM részesei voltak, így egy ilyen kompenzációban részesülhetnek minden évben, főszabály szerint az előre felmondott HLM időtartamának megfelelő ideig.

14 A KDT-törvénynek megfelelően a kompenzációnak fedeznie kell az átállási költségeket. Különösen az e törvény által előírt kompenzációs mechanizmus az átállási költségek címén a javasolt összegnek megfelelő előleg fizetését írja elő a termelő részére, amelynek összege azonban nem haladhatja meg az említett törvény által előírt összeget, valamint az előleg összegének az URE elnöke által a tényleges éves pénzügyi eredmény alapján végzett éves elszámolását.

15 Ebből a célból az URE elnöke megállapította az egy adott évre fizetendő kompenzáció összegét. Ennek következtében a termelő vagy az előleg egy részét köteles visszatéríteni a rendszer részére, vagy kiegészítő forrásokat rendelnek hozzá. Ezt követően, a kiigazítási időszak végén a kifizetett és a termelőnek fizetendő összegek végleges kimutatása egy végleges kiigazítás formájában készül el.

16 A KDT-törvény 2. cikkének 12. pontja úgy határozza meg az „átállási költségeket”, mint a termelőnek a megtermelt villamos energia, a teljesítménytartalékok és a rendszerszintű szolgáltatások értékesítéséből származó bevételek által a versenyző piacon a HLM idő előtti megszüntetése után nem fedezett azon kiadásai, amelyek e termelőnek a villamosenergia-termeléssel összefüggő eszközökkel kapcsolatos és 2004. május 1-jéig viselt költségeinek minősülnek.

17 A KDT-törvény 32. cikkének (1). bekezdése, amely az átállási költségek kiigazításának kiszámítási mechanizmusát szabályozza azon termelők részére, akik valamely vállalatcsoporthoz tartoznak, előírja:

„Amennyiben a megszüntető szerződésben részes termelő valamely csoporthoz tartozik, az átállási költségek kiszámításakor a 27. cikk (1) bekezdésében említett, »N«, »SD«, »R« és »P« betűvel jelölt méreteket minden termelő, valamint minden, a csoporthoz tartozó és Lengyelországban a villamosenergia-termelés területén a jelen törvény 7. mellékletében felsorolt termelőegységekben gazdasági tevékenységet folytató vállalkozás tekintetében figyelembe kell venni.”

18 A KDT 1. melléklet tartalmazza azoknak a termelőknek a listáját, akik a HLM részes felei, és pontosítja az e szerződés által érintett termelői egységeket.

19 E törvény 7. melléklete tartalmazza a termelők átállási költségeinek kiszámításakor figyelembe vett termelőegységek felsorolását, amelynek számítása során tekintetbe veszik az említett átállási költségek kiigazítását.

## Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

20 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a PGE, aki az alapeljárásra okot adó tényállás megvalósulásának időpontjában Zespół Elektrowni Dolna Odra S. A. néven tevékenykedett, és az Elektrownia Bełchatów S. A. (a továbbiakban: ELB) nem ugyanahhoz a vállalatcsoporthoz tartoztak azon időszak alatt, amikor a PGE olyan kötelezettségvállalásokat tett, amelyek visszatérítése az alapügyben szóban forgó átállási költségeket eredményezte. A Zespół Elektrowni Dolna Odra S. A. termelőként és a PSE-vel együtt a HLM részes feleként szerepelt a KDT-törvény 1. mellékletében. Az ELB-t illetően annak termelőegységeit e törvény 7. melléklete tartalmazta, és e társaság abban úgy került bemutatásra, mint a BOT holdingtársaság tagja, azaz egy másik csoport, mint amelyikhez a PGE tartozik. Mindazonáltal a KDT-törvény, valamint a 2009/287 határozat elfogadásának időpontjában a PGE és az ELB ugyanannak a csoportnak volt a tagja.

21 Az ELB a PSE-vel együtt nem volt részese valamely HLM-nek, és ennek megfelelően nem minősült a KDT-törvény értelmében vett „termelőnek”. Ellenben megfelelt e törvény 32. cikke értelmében vett „egységnek”, amelynek a pénzügyi eredményét az említett törvényben foglalt valamely termelő átállási költségeinek kiigazításakor veszik figyelembe.

22 Az URE elnöke 2010. július 30-i határozatával a 2009. évre vonatkozóan 24 077 793 lengyel zlotyban (PLN) (körülbelül 4 988 900 euró) állapította meg az átállási költségek éves kiigazítási összegét a PGE számára. A KDT-törvény 32. cikkének alkalmazásában a PGE – amely e törvény 2. cikkének (1) bekezdésében foglalt meghatározásnak megfelelően valamely vállalatcsoport tagja volt – átállási költségeit kiigazította. Az URE elnökének megállapításai szerint az ELB 2009 folyamán ugyanahhoz a vállalatcsoporthoz tartozott, mint a PGE, és részt vett az állami támogatási programban, az átállási költségek fedezésére irányuló források beszedése nélkül.

23 A PGE az URE elnökének ezen határozata megváltoztatására irányuló keresetet terjesztett elő a Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság [Lengyelország]) előtt. Különösen az átállási költségek éves kiigazításának 116 985 205 PLN-ban (körülbelül 26 435 046 euró) történő megállapítását, vagy e határozat teljes egészében történő megsemmisítését kérte. Keresetében a PGE azt állítja, hogy a KDT-törvény 32. cikkének (1) bekezdése kizárólag az e törvény 7. mellékletében vállalatcsoportként megjelölt egységekre vonatkozott. A PGE szerint, amennyiben e mellékletnek megfelelően az ELB nem volt tagja annak a vállalatcsoportnak, amelyhez a PGE tartozott, akkor az URE elnöke ennek részére nem végezhette el megalapozottan az átállási költségek kiigazítását az ELB pénzügyi helyzetének figyelembevételével.

24 A Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság) 2012. június 4-i határozatával elfogadta a PGE keresetét, és az átállási költségek kiigazítási összegét 116 985 205 PLN-ban (körülbelül 26 435 046 euró) állapította meg.

25 Az URE elnöke ezen ítélettel szemben fellebbezéssel élt a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság [Lengyelország]) előtt, amely 2013. január 17-i ítéletével elutasította a keresetet. Ebben az ítéletben a fellebbviteli bíróság megállapította, hogy annak érdekében, hogy az átállási költségek kiigazítása során egy másik egység tényleges pénzügyi helyzetét figyelembe lehessen venni, ennek az egységnek a KDT-törvény elfogadásának időpontjában ugyanahhoz a vállalatcsoporthoz kell tartoznia, mint amelyhez a PGE. Azonban az e törvény 7. mellékletének megfelelően, amelyre ennek a 32. cikke hivatkozik, az ELB nem tekinthető ugyanazon vállalatcsoport tagjaként, mint amelynek a PGE, az átállási költségek kompenzációjának kiszámítása céljából.

26 2013. július 15-én az URE elnöke felülvizsgálati kérelemmel élt a kérdést előterjesztő bíróság, a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság [Lengyelország]) előtt a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) 2013. január 17-i ítéletével szemben. Azt állítja, hogy a KDT-törvény 2. cikke (1) bekezdésének értelmében vett „vállalatcsoport” fogalmának értelmezéséhez nem a KDT-törvény 7. mellékletére kell hivatkozni, hanem csak az e törvény hatálybalépésének időpontjában egy adott vállalatcsoporthoz tartozó egységeket kell figyelembe venni.

27 Ellenben, amint az az átállási költségek módszertanának 3.3 és 4.2 pontjából kitűnik, e költségeket arra figyelemmel kell kiszámítani, hogy minden évben, amikor az átállási költségek kiszámítására sor kerül, a KDT-törvény hatálya alá tartozó energiatermelők ténylegesen melyik csoporthoz tartoztak. Márpedig, mivel az URE elnökének határozata elfogadásakor a PGE ugyanahhoz a vállalkozáscsoporthoz tartozott, mint az ELB, ez utóbbi pénzügyi eredményét figyelembe kell venni a PGE átállási költségösszegének kiigazítása során.

28 E körülmények között a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 107. cikket az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével és a [2009/287] határozat 4. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben, hogy abban az esetben, ha [a Bizottság] a közös piaccal összeegyeztethetőnek minősít valamely állami támogatást, a nemzeti bíróság nem vizsgálhatja, hogy a megengedett állami támogatásnak tekintett nemzeti rendelkezések összhangban állnak-e [az átállási költségek módszertanában] szereplő feltevésekkel?

2) Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 107. cikket az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével és a [2009/287] határozat 4. cikkének (1) és (2) bekezdésével összefüggésben, valamint az [átállási költségek módszertanának] 3.3 és 4.2 pontjára is figyelemmel, hogy [a Bizottság] által a közös piaccal összeegyeztethetőnek minősített állami támogatási program végrehajtása során azon feltevés mellett kerül sor az átállási költségek éves kiigazítására a [vállalat]csoporthoz tartozó termelők tekintetében, hogy kizárólag a termelőnek [a Bizottság] által megvizsgált jogi aktus mellékleteiben rögzített állapot szerinti [vállalat]csoport hovatartozása bír jelentőséggel, vagy minden évben, amikor sor kerül az átállási költségek kiigazítására, meg kell vizsgálni, hogy az átállási költségekkel kapcsolatos állami támogatási program kedvezményezettje ebben az időszakban ténylegesen ahhoz a [vállalat]csoporthoz tartozik-e, amelyhez a támogatási programban részt vevő többi termelő is?”

## Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

*Az első kérdésről*

29 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUMSZ 107. cikket és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését a 2009/287 határozat 4. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezésekkel ellentétes az, ha – miután Bizottság az átállási költségek módszertanára figyelemmel megvizsgálta, és annak a gyakorlatba történő átültetése előtt a belső piaccal összeegyeztethetőnek minősítette az állami támogatási programot – a szóban forgó támogatás végrehajtása során a nemzeti hatóságok és bíróságok is vizsgálják annak az e módszertanban rögzített elveknek való megfelelését.

30 E kérdés megválaszolása érdekében emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően az állami támogatások EUM-Szerződés által bevezetett ellenőrzési rendszerének keretében a nemzeti bíróságok egyfelől és a Bizottság másfelől egymást kiegészítő, de egymástól elkülönülő szereppel bírnak (lásd ebben az értelemben: 2013. november 21-i Deutsche Lufthansa ítélet, C-284/12, EU:C:2013:755, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

31 Különösen, a nemzeti bíróságok a végleges bizottsági határozat meghozataláig a jogalanyok jogainak megóvását biztosítják az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében előírt kötelezettség megsértése esetében (2013. november 21-i Deutsche Lufthansa ítélet, C-284/12, EU:C:2013:755, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ennek érdekében a nemzeti bíróságokhoz lehet fordulni az olyan jogvitákban, amelyek az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében említett „állami támogatás” fogalmának értelmezésére és alkalmazására kötelezi őket, annak eldöntése végett, hogy az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése előzetes vizsgálati eljárásának figyelembevétele nélkül bevezetett valamely állami intézkedést annak alá kellett vetni vagy nem (lásd ebben az értelemben: 2007. július 18-i Lucchini -ítélet, C-119/05, EU:C:2007:434, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 Ezen bíróságok viszont nem rendelkeznek hatáskörrel arra, hogy a támogatási intézkedések vagy valamely állami támogatási program belső piaccal való összeegyeztethetőségéről döntsenek. Ugyanis a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében ez az értékelés az uniós bíróságok ellenőrzése alatt eljáró Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik (lásd ebben az értelemben: 2007. július 18-i Lucchini -ítélet, C-119/05, EU:C:2007:434, 51. és 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; a 2013. november 21-i Deutsche Lufthansa ítélet, C-284/12, EU:C:2013:755, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 Arra is emlékeztetni kell, hogy az állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályok alkalmazása a nemzeti bíróságok és a Bizottság, illetve az uniós bíróságok közötti lojális együttműködés kötelezettségén alapul, amelynek keretében ezek mindegyike a Szerződésben ráruházott funkció szerint jár el. Ezen együttműködés keretében a nemzeti bíróságok az uniós jogból eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében kötelesek megtenni a megfelelő általános vagy különös

intézkedéseket, ahogyan ez az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből következik, és attól kell tartózkodniuk, hogy olyan intézkedéseket hozzanak, amelyek veszélyeztethetik a Szerződés célkitűzéseinek megvalósítását, amint az az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből következik. Ennélfogva a nemzeti bíróságoknak tartózkodniuk kell különösen attól, hogy olyan határozatot hozzanak, amely ellentétes a Bizottság – akár ideiglenes – határozatával (lásd: 2013. november 21-i Deutsche Lufthansa ítélet, C-284/12, EU: C:2013:755, 41. pont).

34 A jelen esetben, amint az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy vizsgálni kell-e az olyan nemzeti törvény, mint a KDT-törvény által előírt támogatási program összeegyeztethetőségét az átállási költségek módszertanában szereplő feltevésekkel, miközben a Bizottság a 2009/287 határozatában már megállapította annak a belső piaccal való összeegyeztethetőségét.

35 E tekintetben ki kell emelni, hogy miután az e határozat 1. cikkében megállapításra került, hogy az alapügyben szóban forgó kompenzációs rendszer az EUMSZ 107. cikke alapján „állami támogatást” képez a villamosenergia-termelők számára, a Bizottság véglegesen engedélyezte e rendszer, mivel úgy rendelkezett az említett határozat 4. cikke (2) bekezdésében, hogy az átállási költségek kompenzációi összeegyeztethetők a belső piaccal, éppen „az átállási költségek módszertana alapján”.

36 E körülmények között, ha valamely nemzeti bíróságnak lehetősége nyílna arra – olyan állami támogatás végrehajtása keretében, mint amilyen az alapügyben szóban forgó –, hogy egy ilyen rendszer belső piaccal való összeegyeztethetőségéről határozzon, akkor ez e nemzeti bíróságnak lényegében olyan jogkörrel való felruházását jelentené, amely alapján a Bizottság által, a jelen esetben a 2009/287 határozatában végzett értékelést a saját értékelésével felválthatná. Ennek következtében megengedett lenne az említett bíróságnak a jelen ítélet 32. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat figyelmen kívül hagyásával, hogy az állami támogatások belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelését illetően megsértsék a Bizottság kizárólagos hatáskörét.

37 Ezenkívül valamely nemzeti bíróság arra vonatkozó lehetőségének elismerése, hogy ilyen értékelést végezzen, pontosabban arra kényszerítené e bíróságot, hogy a jelen ítélet 31. pontjában felidézett, az állami támogatásokra vonatkozó uniós jog érvényesítését célzó saját hatásköreit túllépje, valamint hogy a jelen ítélet 33. pontjában hivatkozott, az uniós intézményekkel való lojális együttműködés kötelezettségét megsértse. Ugyanis nem zárható ki, hogy – mint ahogyan a jelen esetben ez a helyzet – az érintett nemzeti bíróság által végzett ellenőrzés olyan döntéshez vezet, amely a Bizottság által elfogadott, egyébként végleges határozattal ellentétes.

38 Igaz ugyan, hogy amikor a Bizottság az állami támogatások rendszerének belső piaccal való összeegyeztethetőségéről dönt, nem zárható ki az, hogy az ezen intézmény által figyelembe vett ténybeli háttér e háttér vizsgálatának és a végleges határozat elfogadásának időpontja között megváltozik. Egy ilyen körülmény ténylegesen alkalmas arra, hogy az annak vizsgálatáért felelős nemzeti bíróságot, hogy egy adott intézkedés egy engedélyezett támogatási program hatálya alá tartozik-e, arra késztesse, hogy kérdéseket vessen fel a Bizottság e tekintetben hozott döntésének relevanciájával kapcsolatban.

39 Mindazonáltal, amint azt a főtanácsnok az indítványa 53. pontjában megállapította, egy ilyen probléma nem orvosolható a nemzeti bíróságoknak a Bizottság számára fenntartott hatáskörökkel történő felruházásával, hanem éppen ellenkezőleg, a megoldást a jelen ítélet 30–33. pontjában felidézett, egymást kiegészítő, de egymástól elkülönülő szerepek elhatárolásánál kell keresni, amelyet e két szereplő az állami támogatások terén betölt.

40 Így ha a nemzeti bíróság részéről kétely merül fel a Bizottság valamely intézkedést állami támogatásnak minősítő határozatának értelmezésével kapcsolatban, akkor az említett intézményhez fordulhat felvilágosításért, vagy az EUMSZ 267. cikk második és harmadik bekezdése alapján előzetes döntéshozatal céljából –a körülményektől függően – kérdést terjeszthet, illetve köteles terjeszteni a

Bíróság elé az EUMSZ 107. cikk értelmezése tárgyában (lásd ebben az értelemben különösen: 1996. július 11-i SFEI és társai ítélet, C-39/94, EU:C:1996:285, 50. és 51. pont, valamint 2013. november 21-i Deutsche Lufthansa ítélet, C-284/12, EU:C:2013:755, 44. pont).

41 A fenti megállapítások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 107. cikket és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését a 2009/287 határozat 4. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezésekkel ellentétes az, ha – miután a Bizottság az átállási költségek módszertanára figyelemmel megvizsgálta, és annak a gyakorlatba történő átültetése előtt a belső piaccal összeegyeztethetőnek minősítette az állami támogatási programot – a szóban forgó támogatás végrehajtása során a nemzeti hatóságok és bíróságok is vizsgálják annak az e módszertanban rögzített elveknek való megfelelését.

*A második kérdésről*

42 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2009/287 határozat 4. cikkének (1) és (2) bekezdését az átállási költségek módszertanára tekintettel úgy kell-e értelmezni, hogy azok az alapügybelihez hasonló körülmények között azt követelik meg, hogy a valamely vállalatcsoporthoz tartozó termelő részére fizetendő átállási költségek kompenzációja éves kiigazításának meghatározása során ezt a hovatartozást, és következésképpen e vállalatcsoport pénzügyi eredményeit akkor vegyék figyelembe, amikor a Bizottság megvizsgálta az átállási költségek kompenzációs rendszerének a belső piaccal való összeegyeztethetőségét, vagy inkább akkor, amikor a kiigazításra sor kerül.

43 Annak érdekében, hogy hasznos válasszal lehessen szolgálni a kérdést előterjesztő bíróság számára, emlékeztetni kell, hogy ez a bíróság az alkalmazandó feltételek megállapítására törekszik – az alapügy ténybeli körülményei alapján – a KDT-törvény alapján a PGE számára elismert a 2009. évre vonatkozó átállási költségek kompenzációjának éves kiigazítási összegének kiszámítása érdekében.

44 Különösen, ahogyan az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, a kérdést előterjesztő bíróság annak meghatározását várja, hogy az említett számítás érdekében egy „statikus” vagy egy „dinamikus” megközelítést kell elfogadni. Az első esetben kizárólag a vállalatcsoport szervezeti formáját kell figyelembe venni, amint az a KDT-törvény 7. mellékletében szerepel, és amelynek alapján a Bizottság az alapügyben szóban forgó állami támogatási programot engedélyezte. A második esetben, a PGE-nek fizetendő kompenzációs összeget az ELB pénzügyi helyzetére is tekintettel kellene kiigazítani, aki – bár az említett mellékletben nem úgy szerepel, mint ugyanahhoz a csoporthoz tartozó, mint amelyhez a PGE – 2009 folyamán a jelen ítélet 22. pontjában említett URE elnökének 2010. július 30-i határozata elfogadásakor a PGE részévé vált.

45 E tekintetben meg kell jegyezni, amint arra a jelen ítélet 35. pontja is emlékeztet, hogy a 2009/287 határozat 4. cikke (2) bekezdésének megfelelően a Bizottság a KDT-törvény által előírt átállási költségek kompenzációs rendszerét engedélyezte, mivel e rendszer éppen az átállási költségek módszertana alapján a belső piaccal összeegyeztethetőnek minősült.

46 Ebből következően az említett határozat releváns rendelkezéseit ezen módszertan fényében kell értelmezni azon feltételek meghatározása céljából, amelyek alapján az átállási költségek kompenzációjának éves összegét, valamint az említett összeg esetleges végleges kiigazítását kell kiszámítani.

47 Az átállási költségek módszertana az átállási költségek kompenzációjának formájában nyújtott állami támogatás vizsgálatát két szakaszban írja elő. Az e módszertan 3. pontjában ismertetett első szakasz célja azon költségek megállapítása, amelyek „átállási költségeknek” tekinthetők. A második szakasz az

említett módszertan 4. szekciójában tárgyalva az átállási költségek címén a kedvezményezett termelő részére fizetendő valóságos kompenzáció számításának mechanizmusát érinti a tényleges piaci versenyhelyzet fejlődése figyelembevétele mellett.

48 Márpedig, amint a főntanácsnok indítványának 63. pontjában lényegében kifejtette, az átállási költségek módszertana azon az előfeltevésen alapul, hogy a villamosenergia-piac versenyfeltételeit jelentős változás jellemzi, és így biztosítja az érintett tagállamban az említett piac néhány szempontját érintő változások figyelembevételét.

49 Meg kell állapítani különösen, hogy az e módszertan 4.2 pontjának megfelelően „[a] támogatás kifizetésére irányuló rendelkezésekben figyelembe kell venni a verseny későbbi fejleményeit”, amelyet olyan mennyiségileg kifejezhető tényezőkkel lehet mérni, mint például az árak és a piaci részesedések. Továbbá ugyanezen pontnak megfelelően, mivel a versenyfeltételek változása közvetlenül befolyásolja a támogatható átállási költségek összegét, „a kifizetett támogatás összege szükségszerűen függ a verseny valós alakulásától, és az idővel kifizetett támogatás kiszámítása során figyelembe kell venni az érintett tényezők változását, hogy fel lehessen mérni az elért verseny mértékét”.

50 Fontos azt is kiemelni, hogy az említett módszertan 4.3 pontja alapján a tagállamok kötelesek benyújtani egy olyan éves jelentést a Bizottsághoz, „amely pontosan meghatározza a villamosenergia-ágazat versenyhelyzetének változását”, és jelzi többek között a releváns, számszerűsíthető tényezőkben megfigyelt módosulásokat. Ennek a jelentésnek tartalmaznia kell különösen az érintett tagállamban az energiapiac-szerkezettel kapcsolatos esetleges módosításokra vonatkozó információkat.

51 E körülmények között, mivel a 2009/287 határozat a 4. cikke (2) bekezdésével összhangban éppen az átállási költségek módszertanán alapul, és – amint az különösen annak (36), (38) és (40) preambulumbekezdéséből kitűnik – hogy a 2006. évtől a 2025. évig terjedő időszakban fizetendő átállási költségek kompenzációira vonatkozóan alkalmazandó, meg kell állapítani, hogy a határozat ugyanabba a fejlődési logikába illeszkedik, mint ez a módszertan, így tehát egy „dinamikus” megközelítés alapján kell értelmezni.

52 Ennek következtében az átállási költségek kompenzációjának éves kiigazítására a valós piaci helyzet azon időpontban való figyelembevételével kerül sor, amikor ezen összeget kiszámítják, ami az érintett piacon fennálló verseny alakulásának értékelésével jár.

53 Ebből következik, hogy a 2009/287 határozatot úgy kell értelmezni, hogy a villamosenergia-termelő vállalkozások tulajdonosi szerkezetében bekövetkező valamennyi változás az említett határozat hatálya alá tartozik, és ennek következtében e változásokat a nemzeti hatóságoknak vagy bíróságoknak figyelembe kell venniük, amikor az átállási költségek kompenzációjának éves összegét korrigálják.

54 Egyebekben, amint azt a Bizottság a tárgyaláson helytállóan megemlítette, a korrekció gondolata, az előleggel ellentétben, az átállási költségek kompenzációjának engedélyezését követően felmerült új tényezők figyelembevételét jelenti, és nem csökkenthető le pusztán a vállalatcsoport szerkezetére hivatkozva, ahogyan a nemzeti jogban korábban szerepelt.

55 Továbbá, az ilyen tényezőknek a kompenzáció kiigazításának számítása keretében történő figyelembevétele azzal az előnnyel jár, hogy lehetővé teszi az EUMSZ 108. cikkben előírt előzetes ellenőrzési eljárás rendszeres újraindítását, amint az érintett vállalatcsoport szerkezetében a legkisebb változás bekövetkezik.

56 A fenti megállapítások összességére tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2009/287 határozat 4. cikkének (1) és (2) bekezdését az átállási költségek módszertanára tekintettel úgy kell értelmezni, hogy azok az alapügybelihez hasonló körülmények között azt követelik meg, hogy

a valamely vállalatcsoporthoz tartozó termelő részére fizetendő átállási költségek kompenzációja éves kiigazításának meghatározása során ezt a hovatartozást, és következésképpen e vállalatcsoport pénzügyi eredményeit akkor vegyék figyelembe, amikor a kiigazításra sor kerül.

## A költségekről

57 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

1) **Az EUMSZ 107. cikket és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését a Lengyelország által a hosszú lejáratú áram- és villamosenergia-értékesítési szerződések keretében nyújtott állami támogatásról, valamint a hosszú lejáratú áram- és villamosenergia-értékesítési szerződések önkéntes felbontásának kompenzálása címén Lengyelország által tervezett állami támogatásról szóló, 2007. szeptember 25-i 2009/287/EK bizottsági határozat 4. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezésekkel ellentétes az, ha – miután az Európai Bizottság az átállási költségekkel kapcsolatos állami támogatások elemzésének módszertanáról szóló, 2001. július 26-i bizottsági közleményre figyelemmel megvizsgálta, és annak a gyakorlatba történő átültetése előtt a belső piaccal összeegyeztethetőnek minősítette az állami támogatási programot – a szóban forgó támogatás végrehajtása során a nemzeti hatóságok és bíróságok is vizsgálják annak az e módszertanban rögzített elveknek való megfelelését.**

2) **A 2009/287 határozat 4. cikkének (1) és (2) bekezdését az átállási költségekkel kapcsolatos állami támogatások elemzésének módszertanáról szóló, 2001. július 26-i bizottsági közleményre tekintettel úgy kell értelmezni, hogy azok az alapügybelihez hasonló körülmények között azt követelik meg, hogy a valamely vállalatcsoporthoz tartozó termelő részére fizetendő átállási költségek kompenzációja éves kiigazításának meghatározása során ezt a hovatartozást, és következésképpen az e vállalatcsoport pénzügyi eredményeit akkor vegyék figyelembe, amikor a kiigazításra sor kerül.**

Aláírások